

Tampereen yliopiston Oasis on nimensä mukaisesti keidas. Nokkelasti sisustettu, värikäs tila vetää puoleensa, virittää aistit ja kannustaa keskustelemaan.

Kuva: Mika Kanerva

Luovaa leikkiä ja epämuodollisia kohtaamisia

OASIS-TILAKONSEPTI perustuu peli-, oppimis- ja informaatiotutkijoiden yhteiseen analyysiin tietoyön muuttuvasta luonteesta. Tilakonseptissa korostuu luovan leikin ja epämuodollisten kohtaamispaikkojen tärkeys. Tila on lisäksi tutkimusympäristö, jonka avulla kerätään tietoa käyttäjien toiminnasta ja tarpeista.

Oasiksen naapurissa, vahvasti tietotekniikalla rikastetussa SimSpacessa tutkitaan ihmisen ja koneen vuorovaikutusta.

Oasis ja SimSpace ovat syntyneet Suomen Yliopistokiinteistöjen (SYK) johtamassa projektissa, jolla edistetään tilojen viihtyisyyttä ja tuottavuutta.

– Taustalla on vankkaa oppimis- ja käyttäytymispsykologista tietoa sekä tutkimusta tilaratkaisuista, joilla tuetaan ihmisen oppimista. Oasiksessa ja SimSpacessa on esimerkiksi hylätty yliopistojen perinteinen opetusmenetelmä luento, joka on toki taloudellinen, mutta passivoiva ja oppimisessa tehoton,

sanoo projektia johtava SYK:n tutkimus- ja kehitysjohtaja, dosentti **Olli Niemi**.

NOPEA AJATTELU SANOO EI

Uuden konseptin mukaisia tiloja on kehitetty yhteensä seitsemällä suomalaisella yliopistokampuksella. Tiloja kehitetään yhteistoiminnallisina demoina, jotka aloitetaan osallistavan suunnittelun työpaikalla. Yhteiselle mietinnälle on Niemen mukaan perusteltu syy.

– Kun tiloille ryhdytään suunnittelemaan uutta ilmettä ja käyttötarkoitusta, yleensä ensimmäinen reaktio on vastustus. Ryhdyin miettimään, miksi ihminen vastustaa, ja samalla mietin, voisiko asennetta muuttaa myönteisemmäksi.

Ratkaisu löytyi Olli Niemen arvostaman psykologin **Daniel Kahnemanin** teoriasta.

– Kahneman jakaa ihmisen ajattelun nopeaan ja hitaaseen

järjestelmään. Nopean ajattelun avulla arkkemme sujuu ja teemme asioita lähes automaattisesti. Nopea ajattelu on verraton kumppani, mutta jos jokin uhkaa arjen järjestystä, se ryhtyy ankaraan vastarintaan.

Toinen, hitaan ajattelun järjestelmä otetaan käyttöön päätelyä ja pohdintaa vaativissa tilanteissa.

– Mutta ihminen on laiska. Haluamme toimia ja reagoida nopeasti, joten luotamme nopeaan ajatteluun, vaikka se intuitiivisena ja emotionaalisenä sortuu helposti virheisiin. Jäin epävarmuuteen vastauksemme kaikkeen uuteen on yleensä ei.

KÄYTTÄJÄ VISIOI OMAN TILANSA

Niemi alkoi pohtia, miten nopea ajattelu taklattaisiin hitaan ajattelun tieltä.

– Tilasuunnittelussa ensimmäinen askel hitaaseen ajatteluun otetaan pyytämällä ihmisiä

Olli Niemi kertoo, että SYK:n kohteissa sovelletaan oppimis- ja käyttäytymispsykologista tutkimusta ja osallistavan työskentelyn menetelmiä. Lopputuloksena syntyy ratkaisuja, jotka tukevat ihmisen luovuutta ja kykyä omaksua uutta learning by doing -hengessä.

miettimään, minkälaisista heidän toimintansa on vaikkapa kymmenen vuoden kuluttua. Tämän he tekevät mielellään, sillä jokainen on oman työnsä asiantuntija.

Demon aloitustyöpajaan kutsutaan kaikki, jotka käyttävät tilaa: tutkijoita, opiskelijoita ja opettajia. Mukana on lisäksi tilan suunnittelijoita ja rakennuttajan edustajia. Useita päiviä kestävässä työpajassa ryhmä etenee vaiheittain työn muutosten pohdinnasta yhteiseen visioon uudesta tilasta ja sen konkreetti-

seen kuvaamiseen. Lopuksi koko prosessi tehdään näkyväksi valmistamalla tilasta protovaikkapa muovailuvahan avulla.

– On tärkeää, että tilan tulevat käyttäjät saavat puhua omalla äänellään ja suunnittelijat ja rakennuttajat kuuntelevat heitä, Niemi sanoo.

DEMOT TUULETTAVAT MYÖS RAKENNUSALAA

Demon toteutusvaiheessa prosessiin tulevat mukaan rakentajat.

Yliopisto muuttuu tila kerrallaan

Suomen Yliopistokiinteistöt SYK on osallistunut vuonna 2011 alkaneeseen, Tekesin rahoittamaan RYM SHOK Sisäympäristöt – tutkimusohjelmaan. SYK on vastannut ohjelmaan kuuluvasta Oppimisen ja uuden tiedon luomisen tilat -osuudesta, jossa se on testannut yhteensä neljätoista erilaista tilaratkaisua yliopistokampuksilla.

Tilaratkaisuja toteutetaan demoina. Ne tuottavat SYK:lle tietoa osallistavan suunnittelun hyödyistä sekä uusien tilakonseptien sopivuudesta käyttäjille. Tuloksia sovelletaan lähitulevaisuudessa investointien suunnittelussa ja toteutuksessa.

Niemen mukaan eri osapuolten toiminnan ja tavoitteiden yhteensovittaminen voi olla joskus erittäin vaikeaa.

– Demot ovat oppimisen paikkoja kaikille, myös rakennusosalalle, joka ei yleensä miellä itseään palvelubisnekseenä. Demoissa myös sen toimintaa voidaan kehittää osallistavampaan suuntaan, hän sanoo.

Yliopistotiloja kehittäessään SYK tukee isompaa tavoitetta, yliopiston avautumista ulospäin. Laiva kääntyy hitaasti, mutta

kääntyy kuitenkin.

– Yliopisto on ajateltu pitkään samanlaisena ja valmiina. Luentosalit ovat pysyneet samoina vuosikymmenestä toiseen, oppimisympäristöt ovat suljettuja. Meidän mielestämme yliopiston pitää avautua ympäristöönsä. Myös se voisi antaa asiakaspauksen: meiltä hankit osaamista, jolla työllistyt tutkimuksen suorittuasi, Olli Niemi sanoo. □